

TAPSONY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
készült: 2017. évben

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés, köszöntő	3. old
2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter	4. old
Településkarakter, telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és jellemző épülettípusok	6. old
- lakóépületek	6. old
- középületek	8. old
- gazdasági épületek	10. old
3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők	12. old
Településképi – építészeti értékek és jellemzők	12. old
- Műemlékek	13. old
- Helyi jelentőségű művi értékek	20. old
- Táji és természeti értékek	31. old
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával	36. old
- Tapsony falu	37. old
- Szőlőhegy	40. old
- Erdők és gyepek mozaikja	42. old
- Szántók	43. old
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója	44. old
– utcák, terek, közparkok, közterek	44. old
- Tapsony falu	44. old
- Telepítés	46. old
- Terepalakítás	47. old
- Magasság	48. old
- Tetőhajlásszög	48. old
- Tetőforma	49. old
- Anyaghasználat, színezés	50. old
- Kerítések	52. old
- Homlokzatképzés	54. old
- Ajtók-ablakok	55. old
- Részletek	57. old
- Szőlőhegy	57. old
- Telepítés	57. old
- Tetőhajlásszög, héjazatok, színek	59. old
- Művelés	60. old
- Erdők és gyepek mozaikja	60. old
- Telepítés, épületkialakítás, növényalkalmazás, kerítések	62. old
- Művelés	63. old
- Szántók	63. old
- Telepítés, növényalkalmazás, anyaghasználat	64. old
- Művelés	64. old
- Kerítések	65. old
- Ajánlások, kertek, utcák, közparkok	65. old
- Kertek	68. old
- Utcák	70. old
- Közparkok	72. old
- Temetőkert	73. old
- Utcabútorok	76. old
6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása	77. old
7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések	78. old
8. Impresszum	

BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

A település polgármestereként és a Község Önkormányzatának Képviselő-testülete nevében tisztelettel és szeretettel köszöntök minden érdeklődőt! Itt megismerkedhet településünk történelmi múltjával, jelenével, értékeivel. Kívánom, hogy jelen kiadvány tartalmában elmerülve ismerje meg jobban Tapsonyt, és látogasson el hozzánk! Az érdeklődők mellett külön szeretettel köszöntöm Tapsony község lakóit is, akiknek reményeim szerint segítséget nyújt a jövőben az arculati kézikönyvünk. Kérem, hogy közösen alakítsuk ki, töltsük meg tartalommal fejezeteit!

Azért dolgozunk, hogy Tapsonyban érdemes legyen élni, családot alapítani, gyermekeket nevelni, távlati terveket szőni. A következő oldalak böngészésével elsősorban azt szeretnénk elérni, hogy minél több információt, érdekességet megtudjon falunkról, másodsorban azt, hogy hasznos és fontos információk közzététele révén együtt gondolkodva formáljuk a település jövőjét.

Mindannyiunk közös hite, lelkesedése, szorgalma, kitartása és az összefogás képessége tette Tapsonyt azzá, amilyenek most látjuk: gondozott, igazi otthon nyújtó település, olyan környezet, amelyben jó élni és dolgozni. Büszkék lehetünk mindarra, amit közösen elértünk. Hiszem, hogy az elődöktől kapott szellemi örökség ad nekünk erőt ahhoz, hogy élhető községet hagyjunk majd utódainkra.

A kézikönyv használatához sok erőt és egészséget kívánok:

Fábos István
polgármester

A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA, ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Tapsony Somogy megye északnyugati részén, a 68-as út Kaposvár – Marcali közti szakaszától nyugatra, 2 km-re fekszik. Kaposvártól 39 km-re nyugatra, Marcalitól 17 km-re délre található. A települést nyugatról Nemesvid és Nemesdéd, északról Nagyszakácsi, keletről Szenyér, Délről Nemeskisfalud határolja.

A község történetét 1331-től jegyzik, amikor Szécsényi Tamásé lett Károly király adományaként. 1355-től 1480-ig az Anthimi család birtoka, ezután Szent erzsébeti Terjék András és az Enyingi Török család osztoztak rajta, s a Vasperi és Kálozfalvi Taba család is szerepelt a birtokosok sorában. 1626-ig sűrűn váltották egymást a földesurak. 1500-ban Szobi Jánostól Bakócz Tamás, 1536-ban az esztergomi káptalan és Pekry Lajos, 1550-ben Alya Máté és Wárday Zsigmond, 1598-ban az esztergomi káptalan és Lengyel István adta el illetve vásárolta meg a községet és határának földjeit.

Ezután, a 20. század elejéig az esztergomi káptalan kizárólagos birtokaként tartották nyilván. 1715-35 között Tapsonyban volt Somogy vármegye székhelye. A főispán, Nádasdy Tamás gróf ugyanis bérbe vette az esztergomi főkáptalan birtokában lévő Tapsonyt, és korabeli szokás szerint a megye gyűléseit a főispán birtokán tartották. A történelmi időszak során a községet a 18. században Nádasdy főispán ítélkező megyegyűlése tette nevezetessé. A boszorkányperek és azok ítéleteinek végrehajtása sok riadalmat keltett a környéken. A megyeháza épületének rommaradványai is eltűntek már. A boszorkányperek vádlottjai mellett idekerültek a szenyéri jobbágyzendülés résztvevői, valamint az ellenreformációt ellenző prédikátorok is. A börtönnek követnie kellett volna a vándorló megyei közigazgatást, a tapsonyi létesítmény azonban kiszolgált a később megyeszékhely Marcalit, sőt sokáig Kaposvárt is. A 20. század 30-as éveiben Tapsonynak még közel 1900 lakosa volt, hozzá tartozott Terebezd, Merke, Mórícia és Tölös. Iskola, posta, telefon helyben volt, valamint jól működő közösségek adtak egységet a falunak. (Tűzoltó-egyesület és leventeegyesület, polgári lövészegylet, katolikus polgári olvasókör, hitelszövetkezet, Hangya-szövetkezet.) Az esztergomi főkáptalannak voltak itt a legnagyobb földbirtokai, 3913 kh. földterület tulajdonosaként.

A II. világháború után néhány évig még Nagyszakácsi volt a közigazgatás központja, azonban 1950-től már Tapsonyba került át az irányítás. 1970-ig a Tapsonyi Községi Tanács, 1990-ig pedig Tapsonyi Községi Közös Tanács (idetartozott Nagyszakácsi, Szenyér és Nemeskisfalud) intézte a falu illetve a lakosság ügyes-bajos dolgait. 1991-től önálló polgármesteri hivatal működik. Az 1960-as évektől jellemző a településre a nagyfokú elvándorlás. 30 év alatt az 1500-as lélekszám 1000 fő alá csökkent. Napjainkban 730 fő körül mozog a lakosság száma. Az erőszakolt tsz szervezéssel elvesztette a falu hagyományos gazdasági struktúráját, az új pedig kevésnek bizonyult arra, hogy ellensúlyozza a várost előterbe helyező településpolitika hatásait. Még így is a mezőgazdaság maradt a legfőbb megélhetési forrás. A tsz a szervezéstől 1970-ig először önállóan gazdálkodott, majd csatlakozott a Nagyszakácsi, Szenyér és Nemeskisfalud szövetkezeteihez. A rendszerváltás után a tsz helyett magánvállalkozások (Traub Kft, Barantó Kft, Tanaszek Kft), ezen felül több kisebb vállalkozás is alakultak. A röntgengép gyártó üzem (Hans Pausch Kft.) a legnagyobb vállalkozás a településen.

Tapsony jellegzetesen sugaras szerkezetben épült. A falu központja a Széchenyi tér, innen ágazik szét 6 utcája. A leghosszabb több mint két kilométer. A főtéren található a polgármesteri hivatal, 2 vegyesbolt, Trafik, művelődési ház, világháborús emlékművek, védőnői szolgálat, fogászati rendelő, posta, gyógyszertár valamint kissé távolabb a háziorvosi rendelő és a templom. Minden utcában láthatók régi és új házak egyaránt. A falutól kb. 1 km-re fekszik a halastó és emelkedik a szőlőhegy. Itt a falubelieknek vannak kis présházaik. A megtermelt bor általában a pincszereken és a baráti társaságokban fogy el. A falutól kb 3 km-re található a Tapsony és Vidéke Petőfi Vadásztársaság vadászháza (Aradpuszta). /Forrás: wikipedia.hu/

A KSH adatai szerint 2017. január 01-én a település lakónépessége 700 fő, a lakások száma 391 db, a területnagyság 3161 ha volt.

TELEPÜLÉSKARAKTER, TELEKSZERKEZET ÉS TELEKHASZNÁLAT, BEÉPÍTÉSI MÓD ÉS JELLEMZŐ ÉPÜLETTÍPUSOK

Lakóépületek:

A település egészére jellemzően utcásorba kisebb-nagyobb méretű előkertekkel illeszkedőek, többnyire oldalhatáros beépítéssel. Az épületek utcafronti tömege és nyeregtetőgerincei hagyományosan párhuzamosak az oldalkerttel és az utca felé jellemzően oromfalas kialakításúak. Megtalálhatók még szép számmal a körbekontyolt megjelenésű „kétablakos” lakóépületek, de találhatóak a településen az utcával párhuzamos gerincű nyeregtetővel rendelkező házak is. Az épületek legnagyobb részt egyszintesek, de megtalálhatóak a kétszintes, tetőtér-beépítéses épületek is. Összességében megállapítható, hogy ez a vegyesen előforduló építkezési adottság főleg a fásított, íves vonalvezetésű utcákban ad egy fajta kellemes, változatos hangulatot a településen átutazó részére.

A lakóépületek jellemzően vakolt homlokzati megjelenésűek, esetenként eltérő színezéssel, de többnyire mértéktartóan megvalósítva. A település egészére jellemző – de nem kizárólagos – a cserép-fedés.

Középületek és szolgáltató épületek:

A középületek közül mindenképpen említésre méltó a műemléki védelem alatt álló római katolikus templom, valamint a községháza, a kultúrház, a volt iskola épülete, a ravatalozó. A szolgáltató épülete kiváló példa a helyi élelmiszer-bolt. Megállapítható, hogy ezek az épületek mind tömegükben, mind pedig elhelyezkedésükben eltérnek a lakóházak alkotta telepítési és tömeg jellemzőktől, mely kiemeli a funkciójukból adódó különbözőséget.

Római katolikus templom

Ravatalozó

Orvosi rendelő

Kultúrház

Községháza

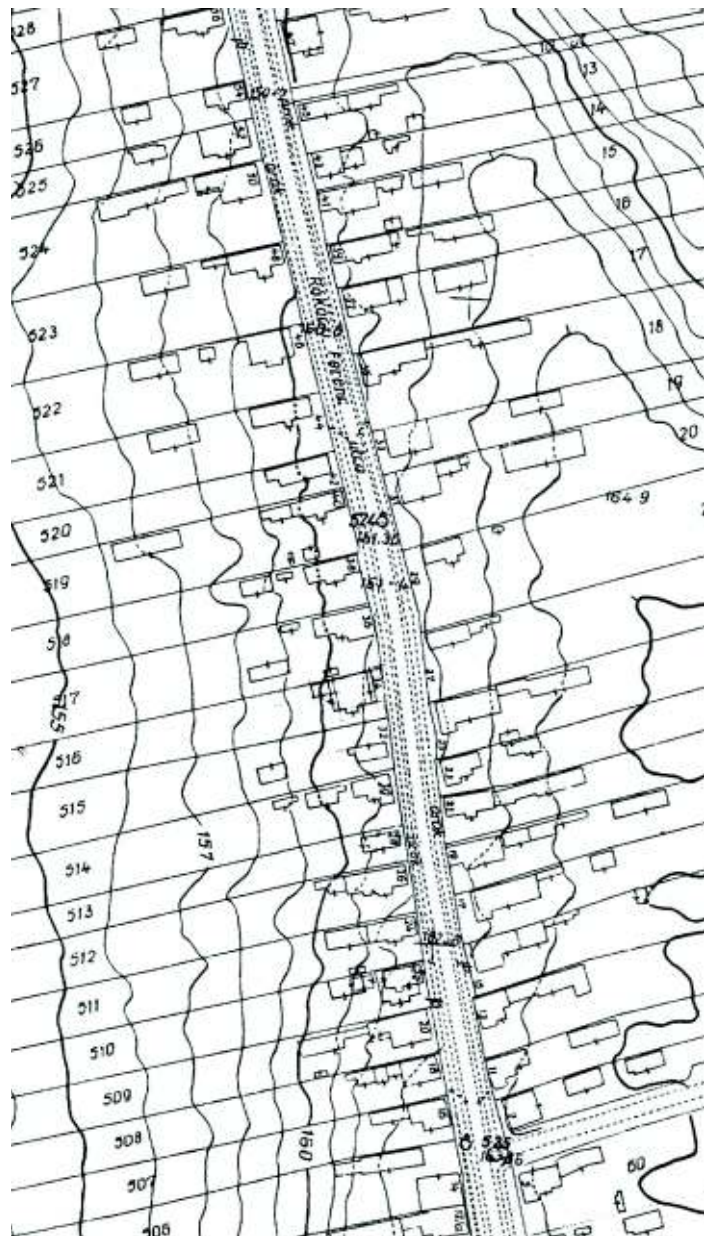

Élelmiszer bolt

Iskola (nem működik)

Gazdasági épületek:

A pajták, istállók, egyéb gazdasági épületek jellemzően, de nem kizárólagosan a telek adta lehetőségeknek megfelelően a lakóépület mögött, azzal egyvonalban sorakoznak. Helyi mértékkel szélesebbnek nevezhető telkeken a gazdasági épületek különállóan, az oldalhatáros beépítés tengelyéből kimozdulva is megjelennek. Itt a vakolt felületeken kívül a nyerstégla homlokzati megjelenés is előfordul a falazott téglá struktúrába illő nyílászáró megvalósítással.

ÖRÖKSÉGÜNK, A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLÉKI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

TELEPÜLÉSKÉPI – ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKEK ÉS JELLEMZŐK

A településen országos védelem alatt álló műemlék a római katolikus templom, kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei. A Pestisoszlop és római katolikus fa harangláb nyilvántartott műemléki érték besorolású, amelyhez műemléki környezet nem tartozik.

Helyi védelemre érdemesnek tartunk néhány lakóházat, köztéri szobrot és több keresztet.

A településen a művi értékek védelmének célja és feladata az, hogy az épített környezet értékeit a folyamatosan megújuló környezetbe beillesztve átörökítse. Ezen értékek számbavétele és védelmük módjának a meghatározása, illetve a védelem elősegítése a települési önkormányzat feladata, hogy a település múltjának továbbélését biztosítani lehessen.

A település fejlődése – az idegenforgalmi vonzeró erősítése – szempontjából fontos feladat a helyi építészeti értékek megóvása, az új építéseknel a hagyományőrző építészeti karakter megtartása.

MŰEMLÉKEK

Római katolikus fa harangláb

Római katolikus templom

Pestis oszlop

Pestis oszlop

Tapsony 2017.09.13-án hatályos, védett ingatlanok listája, a hiteles hatósági nyilvántartás szerint.

megye	település neve	helyrajzi szám	védetség jogi jellege	azonosító	védett örökségi érték neve
Somogy	Tapsony	0127/14	régészeti lelőhely	80603	<u>Merkepusztai-dűlő 1.</u>
Somogy	Tapsony	0127/15	régészeti lelőhely	80603	<u>Merkepusztai-dűlő 1.</u>
Somogy	Tapsony	0128	régészeti lelőhely	80603	<u>Merkepusztai-dűlő 1.</u>
Somogy	Tapsony	0203	régészeti lelőhely	49482	<u>Szt. István - dűlő.</u>
Somogy	Tapsony	0206/2	régészeti lelőhely	49482	<u>Szt. István - dűlő.</u>
Somogy	Tapsony	0207	régészeti lelőhely	49482	<u>Szt. István - dűlő.</u>
Somogy	Tapsony	04	régészeti lelőhely	49482	<u>Szt. István - dűlő.</u>
				78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	051/1	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	051/2	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	052	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	053	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	054/1	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	054/2	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	054/3	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	062	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	066	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	067	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	068	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>

Somogy	Tapsony	069/1	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	069/2	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	070/1	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	070/2	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	070/3	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	070/4	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	071/1	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	071/2	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	072	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	074/1	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	074/2	régészeti lelőhely	49489	<u>Terebezd-puszta</u>
Somogy	Tapsony	093/4	régészeti lelőhely	49478	<u>Merkepusztától D-re</u>
Somogy	Tapsony	151	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	201/3	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	201/5	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	371	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	393	nyilvántartott műemléki érték	9613 [8128]	<u>Pestisoszlop és rk. fa harangláb</u>
				9613 [12512]	<u>Pestisoszlop</u>
				9613 [12513]	<u>rk. fa harangláb</u>
Somogy	Tapsony	420	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	421	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>

Somogy	Tapsony	422	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	423	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	424	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	425	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	495	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	496	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	498	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	499	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	50/1	műemléki környezet	11631 [19767]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	50/2	műemlék	11631 [18642]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei</u>
				11631 [18644]	<u>tisztartói ház</u>
				11631 [18646]	<u>tisztartói ház melléképületei - kocsiszín, valamint pince és építménye</u>
				11631 [19693]	<u>kocsiszín</u>
				11631 [19694]	<u>pince és építménye</u>
Somogy	Tapsony	500	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	52	műemléki környezet	11631 [19767]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	537	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	538/1	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
			régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	538/2	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	538/3	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>

Somogy	Tapsony	539/1	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	539/2	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	63	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	64	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	66/2	műemlék	11631 [18642]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei</u>
				11631 [18645]	<u>magtár</u>
Somogy	Tapsony	66/3	műemléki környezet	11631 [19767]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	67/1	műemlék	11631 [18642]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei</u>
				11631 [18643]	<u>kiskastély</u>
Somogy	Tapsony	67/2	műemléki környezet	11631 [19767]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	67/3	műemléki környezet	11631 [19767]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	67/4	műemléki környezet	11631 [19767]	<u>építmények - kiskastély, magtár, tisztartói ház és melléképületei műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	70/3	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	700/2	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	700/4	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	706	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	707/1	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	707/2	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	71	műemlék	4540 [8129]	<u>R. k. templom</u>
Somogy	Tapsony	72	műemléki környezet	4540 [29907]	<u>R. k. templom ex-lege műemléki környezete</u>
Somogy	Tapsony	721	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>

Somogy	Tapsony	744/2	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	761	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	762	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	763	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	764	régészeti lelőhely	78947	<u>Szentandrás</u>
Somogy	Tapsony	80	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>
Somogy	Tapsony	81	régészeti lelőhely	49484	<u>petőfi u. 2.</u>

HELYI JELENTŐSÉGŰ MŰVI ÉRTÉKEK

Kossuth Lajos. u. 42.

Régi polgári ház, kiugró épületrészen tornyos lezárással. Érdekes emlék a múltból, de a megjelenő manzárd-tető nem a településre jellemző tetőforma.

Helyi védelemre nem javasolt.

Kossuth Lajos. u. 22.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Sajnos erősen elhanyagolt, leromlott állapotú. Felújítására reális lehetőséget nem látunk.

Helyi védelemre nem javasolt.

Kossuth Lajos utca 16.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Jelenleg is lakják.
Megőrzésre érdemes.

Helyi védelemre javasolt.

Kossuth Lajos utca 12.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Sajnos erősen elhanyagolt,
leromlott állapotú. Szakszerű felújítására reális lehetőséget nem látunk.

Helyi védelemre nem javasolt.

Kossuth Lajos utca 6.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Jelenleg is lakják.
Megőrzésre érdemes.

Helyi védelemre javasolt.

Kossuth Lajos utca 29.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Talán még megmenthető.
Megőrzésre érdemes.

Helyi védelemre javasolt.

Kossuth Lajos utca 45.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Sajnálatos módon összedőlt, megszűnt.

Helyi védelemre nem javasolt.

Rákóczi utca 24.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Sajnos erősen elhanyagolt, leromlott állapotú. Szakszerű felújítására reális lehetőséget nem látunk.

Helyi védelemre nem javasolt.

Rákóczi utca 23.

Utcával párhuzamos gerincű, polgári jellegű lakóház.
„Felújítása során sajnos az eredeti nyílásrendet
megbontották. Jelen állapotában védendő értéket nem
képvisel.

Helyi védelemre nem javasolt.

Széchenyi tér 15.

A Széchenyi tér meghatározó építészeti eleme a kultúrház.
Funkcióját ma is ellátja. Különösebb építészeti értéket nem képvisel.

Helyi védelemre nem javasolt.

Kinizsi utca 5.

A településre egykoron jellemző épülettípus egyik példája. Finom színekkel és homlokzati megjelenéssel felújított lakóház, gondozott környezettel. Az épület utólagos toldaléka az eredeti épülettömeget megbontja, az épületkaraktert a hagyományostól eltávolítja.

Helyi védelemre nem javasolt.

Kinizsi utca 11.

Eredeti nyílásrendjétől megfosztott, egykor elegáns polgári ház.

Helyi védelemre nem javasolt.

Petőfi Sándor utca 10.

Eredeti nyílásrendjétől és homlokzati megjelenésétől megfosztott épület.

Jelen állapotában helyi védelemre nem javasolt.

Kőkeresztek, szobrok, emlékmű

A település több helyén találhatóak kőkeresztek, szobrok, sőt egy világháborús emlékmű is. Általában elfogadható vagy kifejezetten jó állapotban vannak. Érdekes lenne ezeket felmérni és regisztrálni, akár külön tanulmány keretében.

Helyi védelemre javasoltak.

Temető

Szépen ápolott, karbantartott temető, értékes, régi sírjelekkel. Az egyes védendő sírjeleket felmérni és regisztrálni érdemes lenne, akár külön tanulmány keretében.

Az egyes, értékes sírjelek, valamint kőkeresztek helyi védelemre javasoltak.

<u>Helyi jelentőségű művi értékek összefoglaló táblázata</u>		
1	lakóház	Kossuth Lajos utca 42.
2	lakóház	Kossuth Lajos utca 22.
3	lakóház	Kossuth Lajos utca 16.
4	lakóház	Kossuth Lajos utca 12.
5	lakóház	Kossuth Lajos utca 6.
6	lakóház	Kossuth Lajos utca 29.
7	lakóház	Kossuth Lajos utca 45.
8	lakóház	Kossuth Lajos utca 24.
9	lakóház	Rákóczi utca 23.
10	kultúrház	Széchenyi tér 15.
11	lakóház	Kinizsi utca 5.
12	lakóház	Kinizsi utca 11.
13	lakóház	Petőfi utca 10.
14	kőkeresztek, szobrok, emlékmű	
15	sírjelek	Temető

TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Tapsony változatos domborzattal, aprólékos tagoltságból adódó fejlett völgyhálózattal és bőséges csapadékkal megáldott tájegységen fekszik. A környék a Balaton vízgyűjtőjébe tartozik, Tapsony vízfolyásait a Marót-völgyi-csatorna gyűjti össze és később a Kis-Balaton környékén kialakult mocsaras, lápos területen keresztül juttatja el a Balatonba. A falu mellett, a szőlőhegy északi részén ered a Nagyszakácsi-patak, mely keresztül is fut a falun és északra halad tovább. Vizét jó pár kilométer múlva, Somogyzsitfa község területén veszi át a Marót-völgyi-csatorna. A szőlőhegy déli felén ered a Terebezdi-patak, amely a falut délről megkerüli és szintén a Marót-völgyi-csatornába fut bele.

Az egykori Nagy-Berek erdős-mocsaras hangulatát őrzi a településtől nyugatra csordogáló Marót-völgyi-csatorna környéke. A vízfolyás mentén az értékes erdők, vízállásos, lápos területek, halastavak és üde gyepek váltogatják egymást. A pangóvízes mélyedésekben láprétek, fűz- és égerlápok találhatóak, míg a mozgó vízű területeket égerligetek, helyenként, tölgy-kőris-szil ligeterdők kísérik. Az üde talajokon gyakran gyertyános-tölgyesek húzódnak, a magasabb, szárazabb termőhelyeket cserestölgyesek uralkodják.

Tapsony jelentős természeti értékeket rejt. A településen a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága 4 darab ex lege lápot tart nyilván: a falutól északnyugati irányban egy mélyfekvésű csaknem 6,5 hektáros, a Marót-völgyi-csatorna mentén duzzasztott halastó-rendszer déli részén egy körülbelül 6,3 hektáros valamint ettől délnyugatra két másik mélyfekvésű kicsit kevesebb, mint 1,5 és 3 hektáros területet. Az ex lege latin kifejezés, annyit jelent: a törvény erejénél fogva. Magyarországon a természet védelméről szóló törvény erejénél fogva az összes láp védelem alatt áll. A láp olyan földterület, amely tartósan vagy időszakosan víz hatásának van kitéve, talaja időszakosan vízzel telített, továbbá a területének jelentős részén lápi életközösség található, vagy talajában tőzegképződési folyamatok vannak jelen. A lápok kiemelkedő természeti értéket képviselő életközösségek otthona. A láp felszínéhez kötődő lápi növényzet, valamint az ehhez kötődő lápi, főként mikroszkopikus méretű fauna nagy része csak ezeken az élőhelyeken fordul elő, ezért is elengedhetetlen a lápok védelme.

Az értékes növény-és állatvilág megóvása érdekében a Marót-völgyi-csatorna és környezete a hazai jelentőségű Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosójának részét képezi, míg a falutól északnyugatra fekvő láp a hálózat magterületéhez tartozik. A magterületek a biológiai sokféleség megőrzésében játszanak pótolhatatlan szerepet, az ökológiai folyosók szerepe pedig a természetközeli élőhelyek közötti kapcsolatok, összeköttetések biztosítása, így ezek háborítatlansága és folytonosságának biztosítása elengedhetetlen.

fotó: kislevelibeka – Panoramio, 2009

Országos Ökológiai Hálózat -
Magterület
Ökológiai folyosó területe

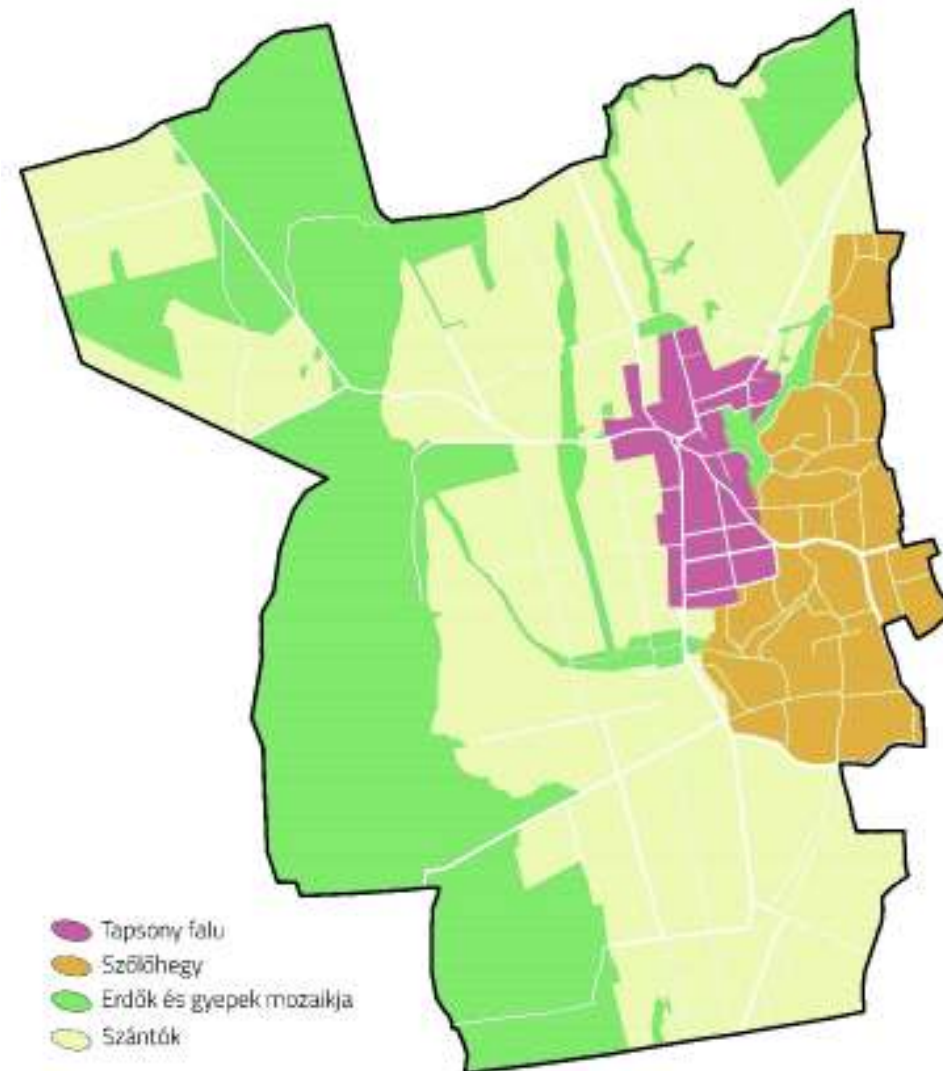
Ex lege védett láp

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ
TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, A TELEPÜLÉSKÉP, ARCULATI JELLEMZŐK ÉS
TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSÁVAL

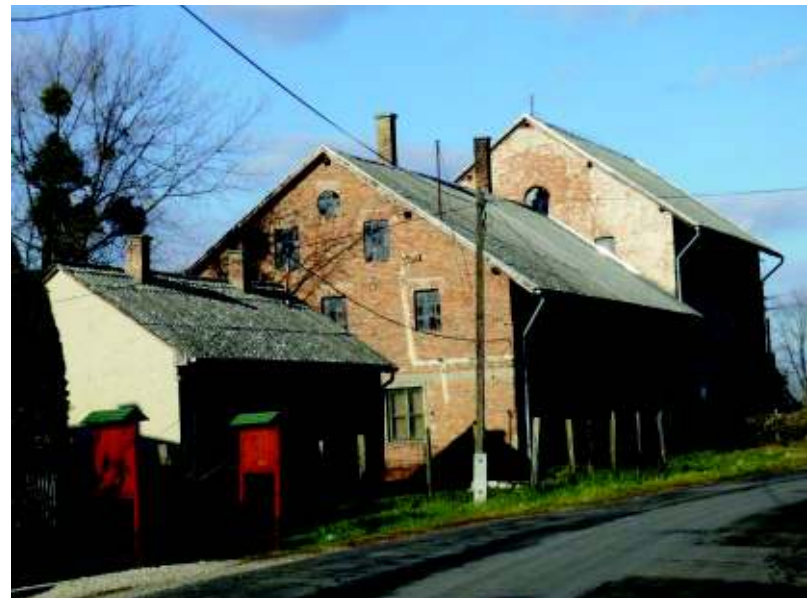

TAPSONY FALU

A lakóépületek a település egészére jellemzően utcásorba kisebb-nagyobb méretű előkertekkel illeszkedőek, többnyire oldalhatáros beépítéssel. Az épületek utcafronti tömege és nyeregterőgerincei hagyományosan párhuzamosak az oldalkerttel és az utca felé jellemzően oromfalas kialakításúak. Megtalálhatók még szép számmal a körbekontyolt megjelenésű „kétablakos” lakóépületek, de találhatók a településen az utcával párhuzamos gerincű nyeregterővel rendelkező házak is. Az épületek legnagyobb részt egyszintesek, de megtalálhatóak a kétszintes, tetőtérbeépítéses épületek is. Összességében megállapítható, hogy ez a vegyesen előforduló építkezési adottság főleg a fásított, íves vonalvezetésű utcákban ad egy fajta kellemes, változatos hangulatot a településen átutazó részére.

A „hagyományos” telepítési képtől eltérés jellemzően a középületek, ipari épületek esetében figyelhető meg, ezek mind tömegükkel, mind elhelyezkedésükkel – funkciójukat kiemelve - különböznek az átlagostól, mely különbözőség a település képének egészére előnyösen hat.

SZŐLŐHEGY

Tapsony falujától keleti irányban emelkedik a szőlőhegy. Itt a falubelieknek vannak kis présházai és hétvégi telkeik. Sokan sajnos már nem művelik kertjeiket, de az öreg pincékből ma is jó párat fellelhetünk, ahol a szorgos helyiek minden évben elkészítik ízletes házi boraikat a telkeken termett színes, zamatos szőlőből. A megtermelt bor általában a pinceszereken és a baráti társaságokban fogy el. Elragadóan egyedi hangulatú terület ez, mely őrzi még a hagyományos telekszerkezetet és a régi építészet értékes elemeit.

fotó: www.tapsony.hu

fotó: www.tapsony.hu

fotó: [kislevelibeka](#) – [Panoramio](#), 2009

ERDŐK ÉS GYEPEK MOZAIKJA

Tapsony mindhárom patakját és az abból elágazó számtalan kisebb időszakos és állandó vízfolyást gazdagon erdősült valamint gyepes területek kísérik. A falutól nyugatra a Marót-völgyi-csatorna mentén nagyterjedésű erdők és gyepes területek váltakoznak. A Nagyszakácsi-patakot és a Terebezdi-patakot is ligetes erdők kísérik a település keleti és déli oldaláról kiindulva.

Értékes élőhelyei a puhafás ligetek, fűzesek melyek nagyon fontos és értékes élőhelyek, a nedves környezet miatt kialakult társulások számos madárfaj számára is otthont nyújtanak, ezért megőrzésük kiemelten fontos feladat.

A település körüli erdőkben a gazdag vadállomány miatt a vadászat jelentős. A környék erdei a Tapsony és Vidéke Petőfi Vadásztársaság vadászterületéhez tartoznak, az Aradpusztai vadászház a falutól kb. 3 kilométerre található.

Az erdők mélyén fekszik egy halastó-rendszer is, a csatorna vizének felduzzasztásával alakult ki. A tavak a horgászat szerelmeseinek biztosan nem okoznak majd csalódást. A horgásztavak egy része, valamint három másik mélyfekvésű terület ex lege védett láp.

Az erdőket terjedelmes üde gyepes területek váltják, melyek fantasztikusan fajgazdagok mind a növény, mind az állatvilág tekintetében. A dús fűű rétek ideális körülményeket biztosítanak a legeltetés számára.

SZÁNTÓK

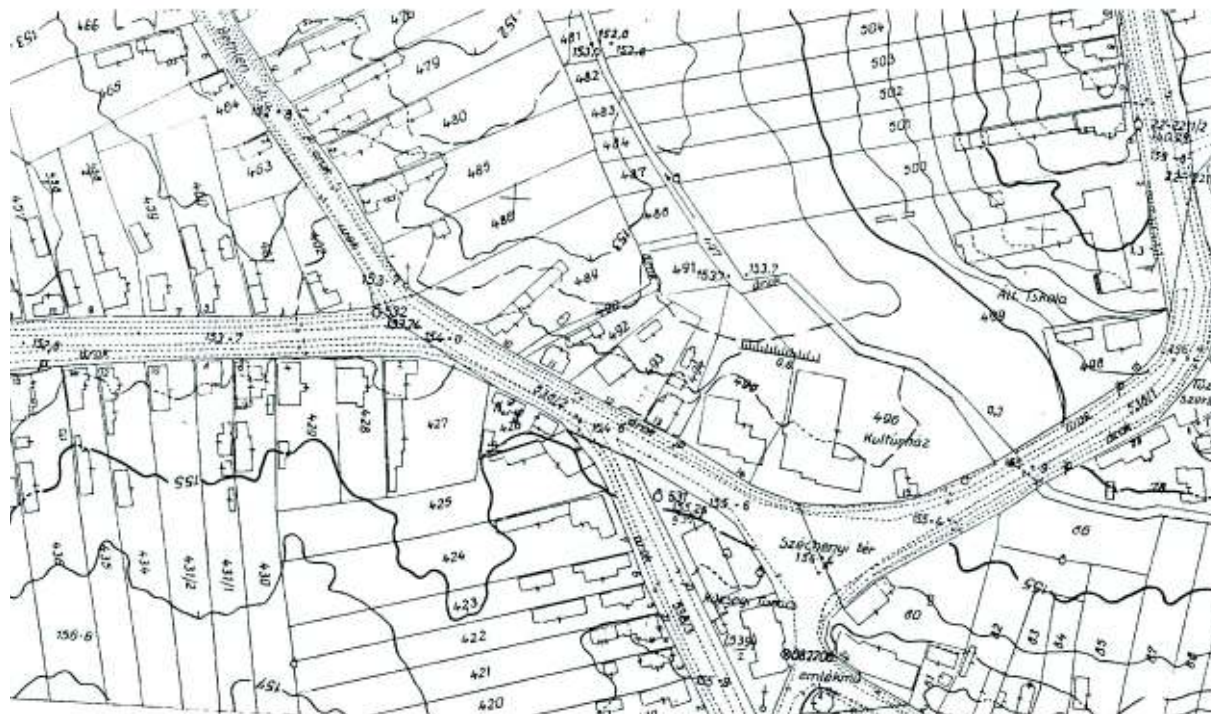
A település erdői mellett a legmeghatározóbb tájhasználat a szántóföldi művelés. A Tapsonyi határt nagytáblás szántók szegélyezik, melyek változatos színükkel, virágaikkal tavasztól őszig díszítik a határt. A tapsonyi szántókon főként a helyi vállalkozások búzát, kukoricát és repcét termesztnek. A hatalmas táblákat kísérő árkok, fasorok, erdősávok sajnos gyakran hiányosak.

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK: ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA – UTCÁK, TEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

Tapsony falu

TELEPÍTÉS

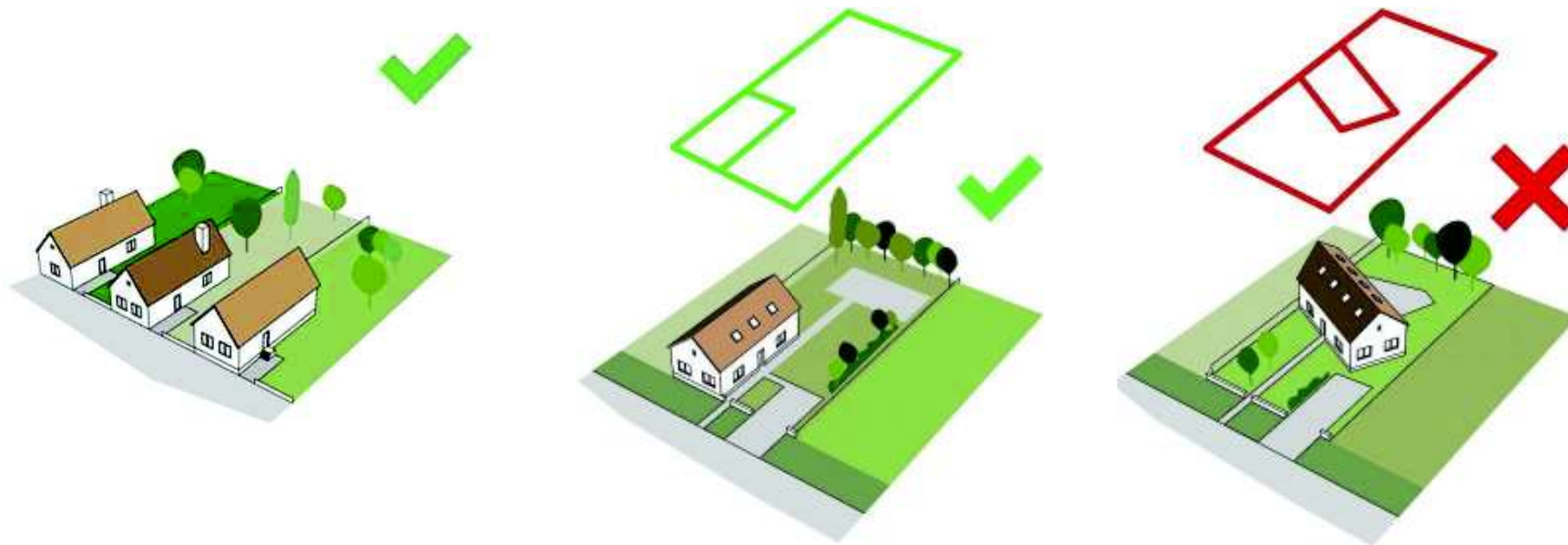

A belterületi részre jellemző a kis előkerttel, telekhatárhoz közel épített, a telekhatárral párhuzamos telepítésű, oldalhatáros beépítésű, a településkép szempontjából lakóház funkcióval megjelenő utcaképet adó házak sora. Ez az építési telkeken általánosan jellemző beépítés egy egységes, szerethető faluképet ad. Általánosságban az ettől való eltérés nem kívánatos.

Új épületek építése-, vagy régi épületek bővítése esetén elvárás a jelenlegi településképpel megegyezően, kis előkerttel megjelenő, telekhatárhoz simuló, oldalhatáros beépítések megvalósítása. Fontos, hogy az utcáról az épületek „lakó” funkcióval kezdődjenek, az egyéb gazdasági- illetve tároló funkciók a főépületektől hátrébb – azokkal összeépítve vagy akár azoktól külön épülettömbben elhelyezve – jelenjenek meg.

Az általánostól különböző meglévő telepítések esetén – mivel ezek hagyományosan a településkép kialakult részei – indokolt esetben az oldalhatáros beépítéstől a meglévő épületek bővítése, átépítése során az eltérés megengedhető.

Közpark kialakítása esetén a közösségi vagy idegenforgalmi funkciók kiszolgálását biztosító épületek, építmények építésekor indokolt lehet az általános telepítési feltételektől való eltérés. Ezen területek létrejöttének bizonytalansága miatt telepítési elvárásokat jelenleg megfogalmazni nem célszerű.

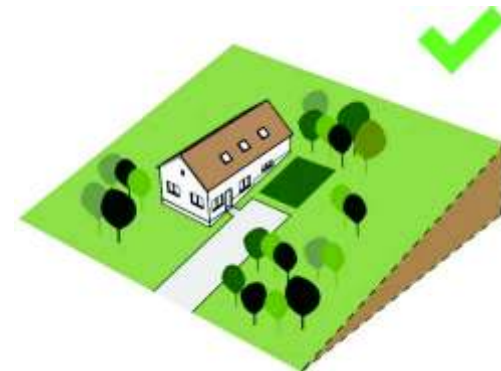
A lakóház építések során az alábbi telepítési alapelveket ajánlatos követni:

- A jellemző oldalhatáros beépítési módot kell követni hasonló nagyságrendű épületek egymásután sorolásával olyan módon, hogy az épületek – az utcakép szempontjából – az építési telkek azonos fekvésű sarkában jelenjenek meg.
- A telkek adta telepítési irányoktól való eltérés nem megengedhető, azaz az oldalhatárral párhuzamos épület elhelyezést kell preferálni. Az épületek utcai homlokvonalánál törekedni kell az egységes – átlagos – előkert méretek tartására.

TEREPALAKÍTÁS

A település belterületének jelentős része – különösen a településközponti rész – a jellemző somogyi terepviszonyoknak megfelelően lejtős. A település hagyományainak megfelelően felesleges terepbevágás és töltés nem fordul elő. A házak sora szépen követi a kialakult terepadottságok vonalát. Fontos, hogy ezt a „jó szokást” a továbbiakban is őrizzük meg az építkezések során.

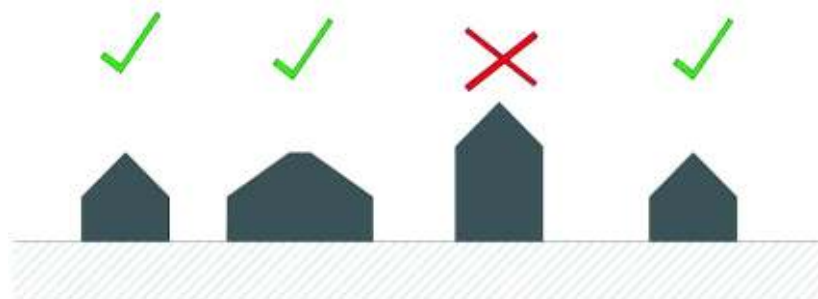

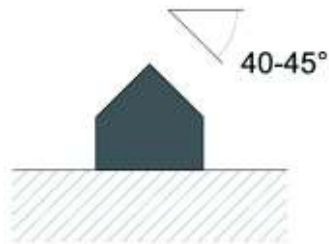
MAGASSÁG

A település épületei jellemzően magas-tetősek, egy szintesek, de előfordulnak tetőtér-beépítéses lakóházak is.

Új beépítések- vagy meglévő épületek átépítése, bővítése esetén fontos, hogy a település meglévő karakteréhez illeszkedően lehessen építkezni, azaz egyszintes vagy legfeljebb tetőtér-beépítéses lakóépületeket lehessen építeni. Fontos az utcakép szempontjából, hogy az újonnan létrehozott homlokzatok, épülettömegek ne nyomják el a környező, szomszédos épületeket, ezért mind az épület szélessége, mind a magassága a település átlagos értékeitől - alap esetben - jelentősen ne térjenek el.

A közösségi funkciójú épületek esetén az előbb leírtaktól való eltérés indokolt lehet. Kiváló példa a település temploma és a hozzá kapcsolódó általános iskola épületei, melyek pont eltérő karakterüknek köszönhetően tudják az egyedi funkciójukat már megjelenésükben közvetíteni.

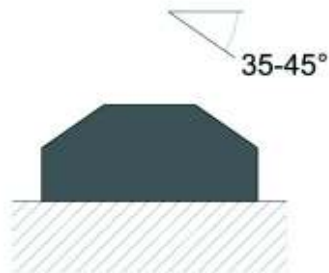

A település épületei jellemzően magas-tetősek. A régebbi épületek és gazdasági épületeik esetében a hagyományosnak tekinthető nagyjából 42°-os, a körbekontyolt megjelenésű „kétablakos” lakóépületek esetében nagyjából 35°-os, valamint néhány – jellemzően tetőtér beépítéses nyeregtetős - épület esetében 45°-os hajlásszögű tetővel rendelkező épületek találhatóak.

Új beépítések- vagy meglévő épületek átépítése, bővítése esetén fontos, hogy a település meglévő karakteréhez illeszkedően lehessen építkezni, azaz a meglévő épületek által adott kereteket kelljen tartani az alábbiak szerint:

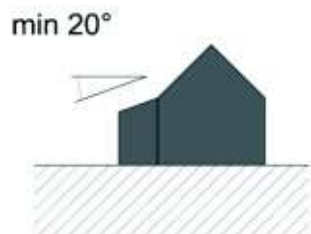
- Utcakép szempontjából fontos megjelenésű – az utcára néző oldalon lévő - lakóépület funkciójú épületek esetén a tetőhajlásszög nyeregtető esetén 40-45° közé eszen, körbekontyolt tető esetén 35-45°közé eszen, azzal az engedménnyel, hogy a fő épülettömeghez és funkcióhoz csatlakozó – annál jelentősen kisebb volumenű – épületrészek fedése esetén a jóval kisebb - 20°-os hajlásszögű – tetőkialakítás is létesíthető legyen (pl.: teraszlefedés, nyári konyha stb).
- Gazdasági- és melléképületek esetén tetőhajlásszög elvárásokat nem fogalmazunk meg abban az esetben amennyiben ezek az épületek a főépület takarásában valósulnak meg, azaz az utcakép szempontjából nem meghatározóak.
- A közösségi funkciójú épületek esetén az előbb leírtaktól való eltérés indokolt lehet. Kiváló példa erre a harangláb, mely pont eltérő karakterének köszönhetően tudott a település jelképévé válni. Közösségi funkciójú épületek tervezése esetén lehet cél a figyelemfelkeltés, ezért ezekben az esetekben az épület megjelenésére – tetőhajlásszögére – vonatkozó megkötést nem teszünk, azzal a kikötéssel, hogy ezekben az esetekben kizárólag magas színvonalú építészeti értéket képviselő épület megvalósítása lehet a cél.

TETŐFORMA

A településen jellemzően magas-tetős épületek találhatóak. Egyaránt előfordulnak nyeregtetős és kontyolt-tetős épületek is.

Az utcakép szempontjából fontos lakóépület funkciójú épületek esetén a nyeregtető és a kontyolt-nyeregtető megjelenése az elvárható. Kerülni kell a túlságosan bonyolult tetőformákat. A településképtől idegen a manzárdtető, ezért ennek megjelenése a településen nem elfogadható.

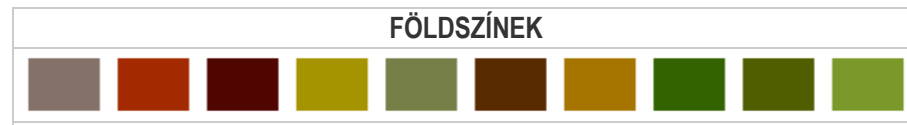
Gazdasági- és melléképületek esetén az előzőeken túl megengedhető a féltető, valamint a lapos-tető is, abban az esetben amennyiben ezek az épületek a főépület takarásában valósulnak meg, azaz az utcakép szempontjából nem meghatározóak.

A közösségi funkciójú épületek esetén az előbb leírtaktól való eltérés indokolt lehet. Közösségi funkciójú épületek tervezése esetén lehet cél a figyelemfelkeltés, ezért ezekben az esetekben az épület megjelenésére – tetőformájára – vonatkozó megkötést nem teszünk, azzal a kikötéssel, hogy ekkor kizárólag magas színvonalú építészeti értéket képviselő épület megvalósítása lehet a cél. A manzárd-tető ebben az esetben is kerülendő.

A lakóépületek jellemzően vakolt homlokzati megjelenésűek, esetenként eltérő színezéssel, de mértéktartóan megvalósítva. A gazdasági épületek esetén előfordul a nyers-tégla burkolat. A település egészére jellemző az égetett tetőcserép-fedés.

Új épületek építése, vagy régiek átépítése, bővítése esetén törekedni kell a visszafogott-, a települési hagyományoknak megfelelő anyag- és színhasználatra.

Homlokzati vakolt falak esetén ajánlott színek: a fehér, piszkosfehér, földszínek (a vörös- narancs-sárga- sárgászöld színtartomány kevéssé telített és közepesen sötét árnyalatai), kiegészítő homlokzati színeként a szürke és a mogyoró-szín.

Támogathatóak az árnyalattól függetlenül a pasztell-színek, valamint a nyerstégla- és a pácolt vagy festett fa-burkolat, míg a terméskő burkolat csak a környezetbe illő módon, az építészeti hagyományoknak megfelelően anyaghasználatával és megjelenéssel elfogadható.

Nem ajánlottak a harsányszínű homlokzatok. Kerülendő homlokzati-fal megjelenés esetén a piros, a vörös, a sötétszürke, a kék megjelenés. Homlokzati fal esetén kerülendők a fémlemez – különösen a trapézlemez – burkolatok.

Tetőhéjazat esetén elsősorban a cserép-fedés (kerámia vagy beton) megjelenését kell preferálni, az elvárt színek a téglapiros, vörös, bordó, esetleg antracit. Mindenképpen kerülni kell a kék, a szürke, és a zöld színeket. Ajánlott egyszínű cserép használata, kerülendő a gyárilag foltos (mediterrán) megjelenésű tetőfedő anyag. Indokolt esetben fémlemez-fedés is elfogadható, melyek közül preferálni kell a korcolt lemez-fedést (antracit, piros, bordó színekben), esetlegesen elfogadható a cserepes-lemezfedés kizárólag kőszórásos felületképzéssel (antracit, piros, bordó színekben).

Érdekes lehetőséget rejt a homlokzat növényzettel való „eltakarása”.

Lábazati anyag használatára településképi szempontból megkötést nem teszünk.

KERÍTÉSEK

A településen általában az áttört jellegű kerítések figyelhetők meg, melyek mögött és előtt sok helyen virágosítás található.

A település belterületén ajánlott az áttört kerítés és kapu kialakítása, hogy a kerítésen túli terület ne csak magánterületként funkcionáljon, hanem szellőssége révén lehetőséget adjon az emberi kommunikáció létrejöttére, a közösségépítésére. Fontos lenne virágosítással, növények elhelyezésével a település élhetőbb karakterét a kerítések vonalában is kihangsúlyozni.

Ajánlott a pácolt vagy festett fa; a mázolt, de egyszerű kialakítású fém anyagú kerítések megjelenése az utcáfronton. Hangulatos a függőleges léckiosztású kerítések megjelenése, de megfelelő anyaghasználattal a vízszintes lécezés is lehet településképbbe illő. A kerítéselemek színezésénél – az épületekhez hasonlóan – fontos a visszafogottság: kerülni kell a harsány színeket. Az épített kerítések megjelenése sem tiltott, a lábazatnál és a kerítésoszlopoknál elvárás a vakolt-színezett, vagy a nyerstégla felület. A terméskő kerítés-megjelenés indokolt esetben elfogadható lehet, amennyiben az az utcaképet meghatározó főépülettel harmonizáló módon, visszafogott megjelenéssel párosul.

A drót, vagy acélháló utcai kerítések is megengedhetők akkor, ha ezek megfelelő növényesítéssel a településképbbe illeszthetők.

Zárt, tömör kerítések megjelenése településképi szempontból nem előnyös, ezért ezek építése nem ajánlott.

Forgalmas – zajos, poros – főútvonal melletti ingatlanok esetén növényzet telepítésével lehet a zavaró körülményeket telken kívül rekeszteni, vagy hatásukat enyhíteni.

A településen jellemzően az utca vonalához közeli lakóház homlokzatok jelennek meg változatos szélességben és elrendezésben. Előnyös lenne új építések, vagy régi épületek jelentős átépítése esetén is – elsősorban az utcai homlokzatok tekintetében – a már meglévő visszafogott utcaképbe illeszkedő homlokzatkialakításokat viszontlátni. Fontos az arányosság szem előtt tartása, a helyi adottságok tisztelete, mind az utcai homlokzat szélessége és a hozzá viszonyított magassága, mind pedig a nyílászáró-falfelület arány, vagy nyílászáró elhelyezkedés tekintetében. A homlokzat kialakításának jelentős feltételeit a magasság, tetőforma, tetőhajlásszög, anyaghasználat fejezetekben tárgyaltak egyértelműen meghatározzák. Egyszerű, sallangmentes anyag- és színhasználattal a korábban megfogalmazott elvárások betartásával településképbe illő, mégis modern épületek hozhatók létre. Bízunk az építtető belátásában és a tervező szakmai hozzáértésében.

Az utcai homlokzatokon a vízszintes lezárású ablakok a jellemzőek - de nem kizárólagosak - melyek az épületek megjelenési formáitól függően különböző arányúak lehetnek. Íves és csúcsos nyílászáró kialakítás is megtalálható, melyek mértéktartó használatával a településképi élmény fokozható.

Hagyományosan fa nyílászárók találhatók, de előfordulnak műanyag szerkezetű ablakok is. Továbbra is legegyszerűbbnek a vízszintes lezárású ablakok elhelyezése tűnik, de mértéktartó anyag és formai játékkal más megoldások is a település előnyére válhatnak. A nyílászárók anyaghasználatára általános kikötést nem teszünk.

Lakóépületek esetében utcára néző ajtót jellemzően nem találunk, az utcai homlokzaton kizárólag ablakok jelennek meg. Ezt a fajta „tradíciót” a jövőben is javasoljuk fenntartani.

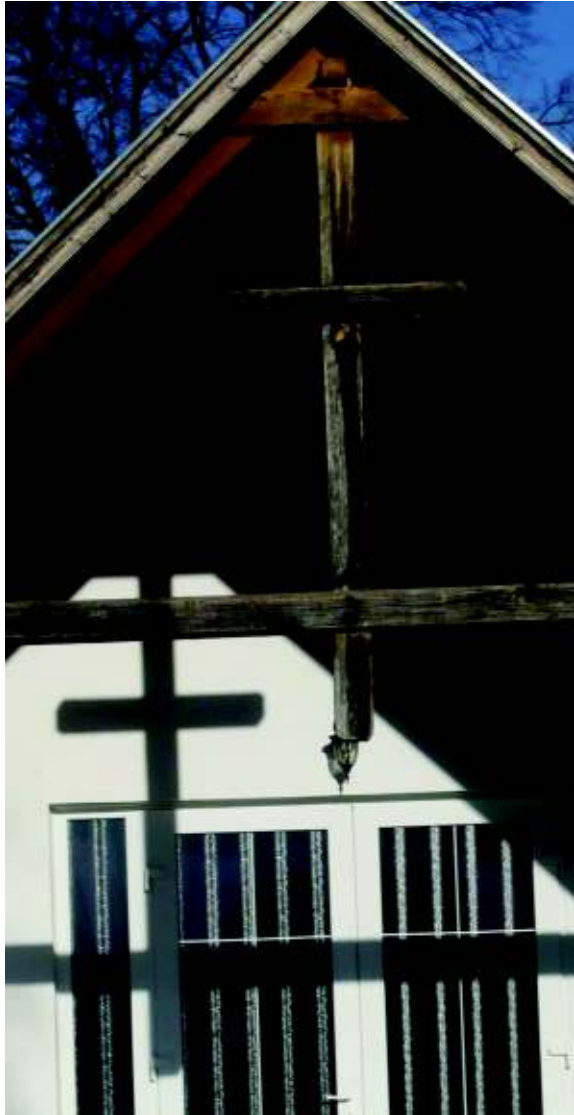
A régi épületeken megjelenő díszes, esetleg faragványos ablakrészletek újbóli megjelenése kedves tisztelegés lenne az elődök munkája iránt, de elvárásként nem fogalmazzuk meg.

RÉSZLETEK

Pár kedves részlet
a településről...

Szőlőhegy

TELEPÍTÉS

A szőlőhegy területén kizárólag a gazdálkodáshoz szükséges épületek elhelyezése támogatható! Kerülni kell a kimondottan üdülési és lakó hasznosítást, mivel az a táj karakterének megváltozásához vezetne! A tájkarakter erősítése és a tájkép védelme érdekében a szőlőhegyen igyekezzünk az új épületeket a helyi építési hagyományoknak megfelelő módon, tájbaillő építészeti kialakítással létesíteni!

TETŐHAJLÁSSZÖG, HÉJAZATOK, SZÍNEK

Az új épületek tetőhajlásszöge a hagyományos 40–45°-os legyen, héjazatként elsősorban natúr illetve piros cserépfedést alkalmazunk! Mindenképp igyekezzünk kerülni a műanyag, fém és szürke eternit lemezek és hullámlamezek alkalmazását! A homlokzatok színezése hagyományosan fehér vagy tört fehér, de esetleg világos okker színű lehet, de más halvány árnyalatú vakolatot is használhatunk.

fotó: www.tapsony.hu

fotó: Zab András, 2009

fotó: www.tapsony.hu

MŰVELÉS

A szőlőhegy területén sok telket rendszeresen látogatnak, művelnek, karban tartanak. Sajnos azonban gyakori az is, hogy a kiskertek és házikók elfeledve várják, hogy az idő vasfoga kikezdje azokat. A még művelés alatt álló kertek elsősorban haszonkertként: szőlő, gyümölcs illetve zöldségtermesztéssel hasznosítottak. Amellett, hogy a család számára megtermelhető a gyümölcs-zöldség, bor, a telkek remek színterei a családi, baráti összejöveteleknek, kikapcsolódásnak. A szőlőtermesztés és bortermelés hagyományának megőrzése fontos feladat. A sajátos tájjelleg megőrzése érdekében szükséges a telekstruktúra megtartása és a szőlőtermesztés előtérbe helyezése, továbbá a meglévő épületek megóvása, felújítása, újak telepítése a meglévő pincékhez illeszkedő stílusban.

Erdők és gyepek mozaikja

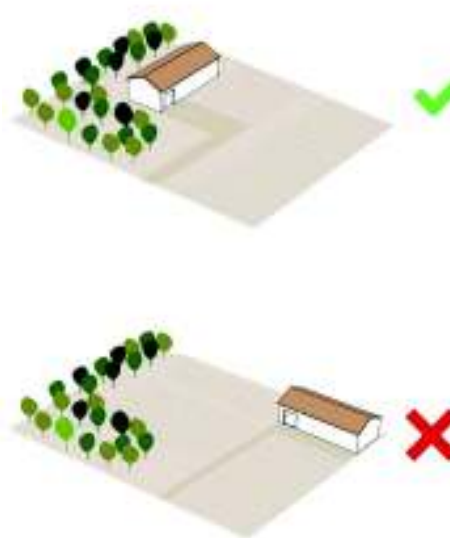
TELEPÍTÉS, ÉPÜLETKIALAKÍTÁS, NÖVÉNYALKALMAZÁS, KERÍTÉSEK

A külterületen törekedni kell a beépítés mértékének minimálisra szorítására! Az erdős és gyepes területeken elsősorban a műveléshez szükséges épületek és építmények elhelyezése támogatható! Az épületeket és építményeket tájba illesztve alakítsuk ki, valamint ügyeljünk arra, hogy a természeti értékeket, növény és állatvilágot a lehető legkisebb mértékben károsítsuk! Minden épület és építmény elhelyezésénél figyelembe kell venni a táji adottságokat, azokhoz a lehető legnagyobb mértékben illeszkedni kell. A tájjelleg és a tájkép védelme érdekében felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési építmény, reklámfelület elhelyezése nem támogatható.

A nagy kiterjedésű egy tömegből álló épületek helyett több kisebb tömegből álló épületegyüttes kialakítását válasszuk, mely így kevésbé hangsúlyos, jobban illeszthető a tájban! Az új épületek kialakításánál, felújításánál érdemes előtérbe helyezni a természetes anyagok használatát.

Az épület kapcsolódását annak környezetébe kitűnően elősegíthetjük növénytelepítéssel. A növények megválasztásánál előtérbe kell helyezni a Belső-Somogyra jellemző növényfajokat! Semmiféleképpen sem szabad olyan fajtákat alkalmazni, melyek a honos társulások élővilágát bármilyen módon veszélyeztetik! (pl.: zöld juhar, bálványfa, kései meggy, keskenylevelű ezüstfa, amerikai kőris)

Az erdőterületeken kerítést lehetőség szerint csak ideiglenesen létesítsünk, természetvédelmi, vadgazdálkodási illetve erdőgazdálkodási célból! Mindenképpen kerülendők a tömör kialakítású, színes kerítések, helyette inkább természetes anyagokból készült, áttört kerítések vagy vadrácsok telepítése javasolt!

fotó: Zab András, 2009

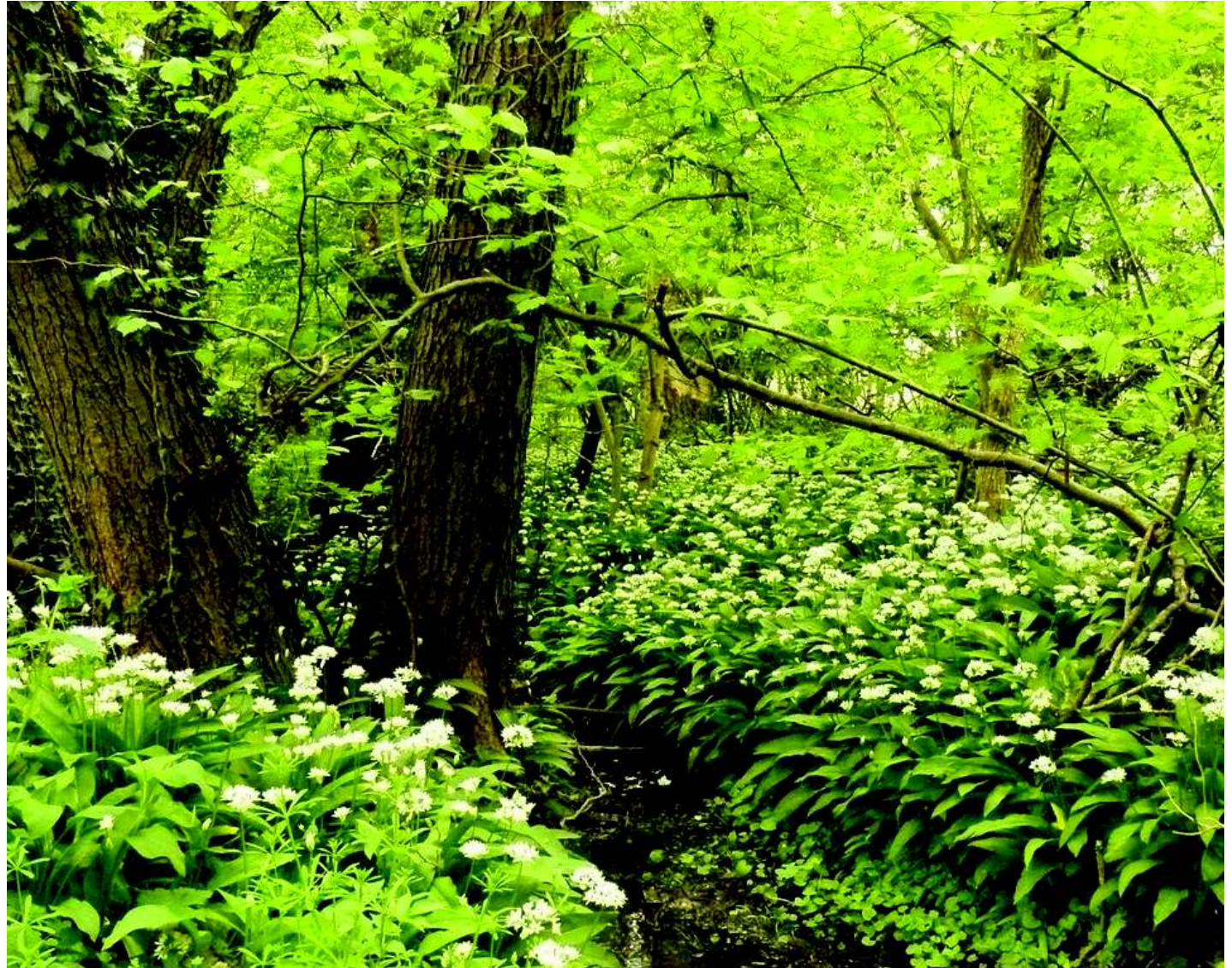
MŰVELÉS

Az üde erdős és gyepes részeken törekedni kell a kialakult táj arculatának és jellegének valamint a természeti értékek megővésére, mely az erdő- és gyepgazdálkodás fenntartása mellett érhető el.

A gyepes élőhelyek esetében elsődleges cél azok gyepként való megtartása, lehetőség szerint természetkimélő kaszálással vagy legeltetéssel.

Az erdős területeken a védendő erdőállományok állapotának, elegyarányának, korosztály-viszonyainak javítása az elsődleges feladat, mely a termőhely korlátait, a természetes erdőfejlődési és felújulási folyamatokat figyelembe vevő erdőgazdálkodási módok alkalmazásával lehetséges.

A halastavak, vízállásos területek illetve lápok számos madárfaj számára nyújtanak otthont, ezért az élővilág védelme (különös tekintettel a madárvédelemre) szempontjából fontos a vizes illetve vízi élőhelyek megfelelő, a természetes folyamatokhoz hasonló vízellátásának és vízjárásának biztosítása, a kiszáradás megelőzése.

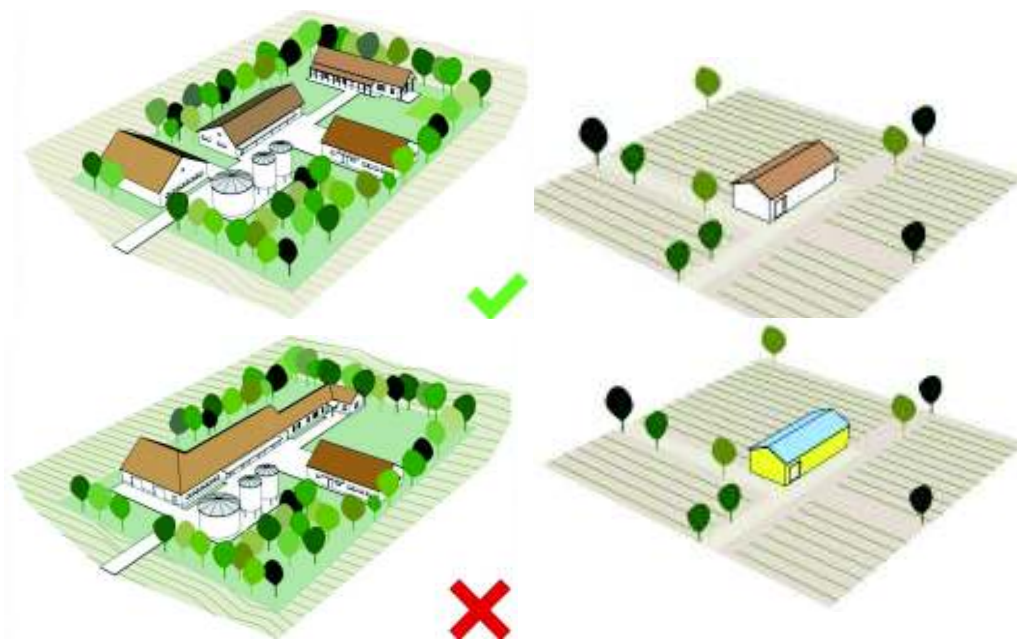
Szántók

TELEPÍTÉS, NÖVÉNYALKALMAZÁS, ANYAG-HASZNÁLAT

A külterület e részén is minimálisra kell szorítani az épületek számát, a beépítés intenzitását! Elsősorban a műveléshez szükséges épületek és építmények elhelyezése, majorok kialakítása támogatható! Az épületeket és építményeket tájba illesztve, növényzettel kiegészítve alakítsuk ki!

Az épületek és építmények elhelyezésénél figyelembe kell venni a táji adottságokat, az illeszkedést, így biztosítva a táj kinézetének megőrzését. Az épületeket/építményeket úgy kell elhelyezni, hogy a főbb kilátópontokról kitekintve (közlekedési utak, kilátók, pihenőhelyek, rekreációs létesítmények stb.) azok ne gátolják a szabad kilátást, valamint távolról se legyenek szembetűnők. Az elhelyezés mellett a létesítmények formája is meghatározó, itt is javasolt a több kisebb tömegeből álló épületegyüttes létrehozása, mely jobban illeszthető.

Az illeszkedést tovább finomíthatjuk növények segítségével. A külterületi épületek körül telepített többszintes növénycsoportok, az épülethez vezető utakat szegélyező, monumentális megjelenésű fasorok vagy a major területén telepített egy-egy szoliter fa vagy facsoport egyedi, mégsem hivalkodó megjelenést kölcsönözhet az épületegyütteseink számára. A növények megválasztásánál kerülni kell az idegenhonos, agresszívan terjedő fajok alkalmazását, helyettük telepítsünk honos növényfajokat! Új épületek tervezésekor javasolt a Tapsonyban jellemző majorok, tanyák épületeinek kialakítását figyelembe venni. Az épület anyagának és színezésének kiválasztásakor célszerű a visszafogott színek és természetes anyagok alkalmazása.

MŰVELÉS

Tapsonyban a szántóföldeket kísérő fasorok vagy erdősávok sokszor foghíjasak, sok helyen pedig teljesen hiányoznak. A mezővédő erdősávok rendkívül fontosak mind a művelés mind az élővilág szempontjából. Érdeemes megfontolni a telepítését az ültetvények termőképességének növelése érdekében. A többszintes erdősávokkal kisebb táblákra tagolt szántók az élő falnak köszönhetően védettebbek a külső hatások ellen. A megfelelő szerkezetű és irányú erdősávok mérséklék a szélmozgást, kedvezőbbé téve a növények és a talaj párolgását, csökkentik a szél fizikai károsító hatását, pozitívan befolyásolják a csapadékeloszlását, ami kiegyenlítettebb terméseloszlást eredményez. Összességében ideális mikroklíma alakul ki, melynek eredményeképpen jelentős mértékben növekszik a termés mennyisége és minősége. Az erdősávok ezen felül is számos előnnyel járnak, rendkívül gazdag élőhelyet alkotnak. Kitűnő búvó, szaporodó, táplálkozó helyet nyújtanak a mező vadjai számára. Az erdősávba telepített virágzó, mézelő cserjék méhtenyésztésre is alkalmasak, de akár a vadgyümölcsök is gyűjthetőek.

KERÍTÉSEK

A külterületen a kerítések kialakítását inkább kerüljük, ha azonban egyes épületek illetve ültetvények, legelők elkerítése indokolt, akkor a kerítés anyagának és típusának megválasztására is fordítsunk gondot! Mindenképpen kerülendők a tömör kialakítású, színes kerítések, helyette inkább természetes anyagokból készült, áttört kerítések, vadrácsok telepítése javasolt, az állatok elkerítésére alkalmazható villanypásztor is!

AJÁNLÁSOK, KERTEK, UTCÁK, KÖZPARKOK

Kertek

Településünk kellemes, hangulatos arculatához magunk is szervesen hozzájárulhatunk és nem csak a lakóépületünk megjelenésével, de a díszes, szépen gondozott előkertünkkel is erőteljesen befolyásolhatjuk az utcakép alakulását. A házak körüli színpompás virág kavalkád rendkívül barátságos és szerethető hangulatot teremt. Az előkertek általában közös tulajdonsága a kis méret, mely a gyepes vagy egynyári/évelő virágokból álló díszkert kialakítására teszi ezeket alkalmassá.

Növényeink kiválasztásánál ne feledjük, hogy azok nem csak virágokkal tudnak díszíteni, hanem levelükkel esetleg termésükkel is, szinte egész évben színesíthetik udvarunkat! Az előkert kialakításakor nem hagyhatjuk figyelmen kívül a mögötte álló épületet sem, hiszen azzal szoros kapcsolatban áll majd, ezért próbáljunk meg illeszkedni az épület stílusához, színvilágához is. Az utcafronti homlokzatot igyekezzünk nem vagy csak részlegesen takarni, ennek érdekében fákat inkább csak a déli kitettséű falak közelében ültessünk!

Bátran alkalmazhatunk gazdag forma- és színvilágú növényeket, kiváló választások a színes virágú évelők, egynyári virágok, alacsony díszcserjék. Az előkert a ház közelsége és kis mérete miatt többnyire igen száraz, melyet a kert megtervezése során, a növények kiválasztásánál tartsunk észben!

A kert képezi az átmenetet az épület és a természet között, ezért fontos hogy ez a kettő harmonikus egységet képezzen. Általában a rejtettebb, hátsó kertrész nem befolyásolja az utcaképet, azonban megfelelő és jól átgondolt megtervezése így is elengedhetetlen. Változatos növényalkalmazással otthon is többféle –számunkra is hasznos– élőlény számára biztosíthatunk életteret. Ezzel nemcsak a biodiverzitást védjük, de látványukban gyönyörködhetünk, megfigyelésükkel magunknak is sok örömet szerezhetünk. Ezen kívül hasznos segítőtársakra tehetünk szert a biológiai növényvédelemben is. Búvóhelyek kialakításával, etetők, odúk, költőládák kihelyezésével, saját kertünk is a természetvédelem fontos részévé válhat!

Kapcsolatteremtő szerepén felül természetesen kertünk minket is szolgál: pihenésre, felüdülésre használhatjuk és nem utolsó sorban haszonkertként gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk benne. A gondosan megalkotott, növényekben gazdag hátsókert a privát, idilli paradicsomunk lehet, ahová szívesen jönnek majd látogatóba barátaink, családunk.

A kertünkbe ültetendő növények kiválasztásakor lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz valamint az esetleg a kertben már meglévő, idősebb vagy értékes növényzethez illeszkedő fajokat részesítsük előnyben! Kerüljük az agresszív ún. inváziós fajokat, kiskertünkben is könnyedén elterjednek ugyanis ezek a fajok és súlyos károkat okozhatnak a honos társulásokban!

A kerti burkolatok lehetőleg vízáteresztőek legyenek, és ne féljünk természetes (fa, terméskő) vagy újrahasznosított anyagokat használni. A történetesen nem túl mutatós kerti építményeket ügyes növénytelepítéssel takarhatjuk.

Utcák

A gondozott, virágos, zöld utcák fölöttébb fontos részei az élhető településnek és a szerethető, vonzó, esztétikus településképnek. Az utakat kísérő zóldsávok meglehetősen fontos szerepet töltenek be a településkép formálásában, ezek rendezettsége merőben meghatározza a település megjelenését, így fontos ügyelni a rendszeres karbantartásra.

A járda és a közút közötti utcakertek azon kívül, hogy díszítő értékük van, a kapcsolatteremtést is szolgálják a magántelkek és a közterületek között. Az utcakerteket gyakran a háztulajdonosok alakítják ki és gondozzák, mely óriási segítséget jelent a településfenntartás szempontjából. Az utcakertek megalkotása során ügyeljünk arra, hogy a szomszédos utcakertekkel illeszkedjenek egymáshoz, hiszen így lesz az utcakép egységes és harmonikus. Figyeljünk a növények helyének megválasztására is, a fák gyökerei megbosszulhatják, ha nem megfelelő méretű helyet biztosítunk nekik, de okos fajválasztással és körültekintő telepítéssel, gondozással elkerülhetőek a fák által okozott kellemetlenségek (járda feltörése, légvezetékek zavarása stb.).

A járdák közelében, a közkertekben, közparkokban valamint a kereszteződések környékén az alacsony cserjefoltok (max. 50-80 cm magas) telepítése célszerű, hogy a kilátást ne korlátozzák ezen felül a biztonságérzetet is növeli a jól átlátható növényzet.

Tapsonyban egyes utcaszakaszokon szép egységes fasorokat találunk, melyeket idős hársak, gesztenyék és szép vérszilvák, fűzek, lúccok, gyümölcsfák alkotnak. Az utak mentén telepített fasorok harmonikus, rendezett utcaképet eredményeznek. Idővel a kifejlett fák romantikus, árnyas, kellemes hangulatot adnak az utaknak, ezzel együtt az egész településnek. A meglévő fasorok gondozása módfelett fontos feladat. A kártevők elleni védekezés, a balesetveszélyes, sérült részek karbantartása és az esetleg elpusztult egyedekek pótlása elengedhetetlen. Az új fasorok kialakításakor több dologra kiemelten figyelniük kell: megfelelő távolságra ültessük a csemetéket, figyelembe véve végleges méretüket, azok később sem akadályozhatják a biztonságos közlekedést. Új fasorok telepítésénél érdemes honos fajtákat választani, emellett nem árt arra is figyelmet fordítani, hogy a fa ne hozzon gyümölcsöt vagy olyan termést, mely szemetet vagy gyűjtésre ösztönzi a járókelőket. Jók lehetnek például a juhar, hárs vagy az akác faiskolai díszfajtái, melyek lehetnek alacsonyok, oszloposak, színes lombúak, gömbös formájúak stb., manapság már számos verziójuk létezik. Semmiképpen se alkalmazzunk inváziós fajokat!

Mindamellet, hogy a gazdag növényzet kellemes hangulatot és árnyékot biztosít számunkra, a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése érdekében folytatott küzdelemben is különösen fontos szerepet tölt be.

Közparkok

A közparkok és közkertek rendkívül fontos szerepet töltenek be a települések közösségének életében. Ezek azok a találkozási pontok, ahol a helyi közösség épülhet és erősödhet, ráadásul a természethez kapcsolódva, kellemes helyen, a szabadban. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésükre, kialakításukra fokozott figyelmet kell fordítani, melyhez gyakran szakemberek csoportjának tervezőmunkájára van szükség. A nem megfelelő szerkezet, rosszul megválasztott burkolatok és berendezések a parkok, közkertek gyors leromlásához vezethetnek.

Tapsony központjában található a falu fő tere, a Széchenyi tér, mely a falu közparki funkcióit is ellátja. A tér több részből áll össze, melyek különböző funkcióknak adnak helyet. Itt a főtéren található a polgármesteri hivatal, a vegyesbolt, a művelődési ház, a világháborús emlékművek, valamint nem messze a templom is. A közterületek fontos elemei a szobrok, téri elemek, amelyek történeket idéznek elő, a parkok bizonyos területeit aktívan hasznosítják. A polgármesteri hivatal közelében kaptak helyet a világháborús emlékművek, szépen parkosított és karbantartott környezetben. A kereszteződés közepén egy fészület áll, szintén gazdagon növényesített környezetben. A művelődési ház melletti, patakparti területen, hatalmas fák árnyékában, terjengős gyepfelület nyújtózik. Itt került kialakításra a falu gyermekei számára egy játszószerekkel gazdagon felszerelt játszótér. A nagy kiterjedésű zöldfelület szép karbantartásának folytatása, funkcióinak bővítése javasolt.

Temetőkert

A temetőkre elsősorban halottjaink nyugvóhelyeként gondolunk, a gyász és emlékezés színtereként azonosítjuk. Mindenekelőtt természetesen szakrális szerepet tölt be, ám azt sokszor elfelejtjük, hogy nagyon fontos zöldfelület is, mely kifejezetten értékes a települések számára. A nagyterjedésű, gazdag növényzettel bíró temetőkertek akár ideálisak lehetnek pihenésre, kikapcsolódásra is. Egy-egy hatalmas fa, a szépen parkosított, nagy gyepes terekkel szabdaltsított temetőkert nyugalmat és békét sugároz, a külső hatásokat elcsendesíti, kialakítva azt az intim, békés környezetet, ahol van időnk egy pillanatra megállni lélekben is és a saját csendességünkben megemlékezni vagy csupán elmélkedni, megnyugodni. A tapsonyi temető kertje szépen rendezett, a hangulatot a sírok körül ácsorgó hatalmas fák valamint a rövidre nyírt gyepek és a lélegzetelállító panoráma határozzák meg. Javasolt a gyönyörű temetőkert gondozásának fenntartása, további növények telepítése, a megkezdett szép munka folytatása.

Utcabútorok

Juhász Norbert – We Love Budapest

Juhász Norbert – We Love Budapest

Juhász Norbert – We Love Budapest

Az utcabútorok szerepe sokkal összetettebb, mint azt elsőre gondolnánk. Akkor mondható jól berendezettnek egy utca, köztér vagy park, ha a bútorok mind stílusban, mind megjelenésben, harmóniában vannak az épített és a természeti környezettel továbbá egységes megjelenésűek. Az utcabútorok kiválasztásánál a fő szempontok az esztétika, a kényelem és a tartósság. A bútor akkor tudja hosszú távon kiszolgálni használóit, ha jó minőségű, tartós anyagokból készül, amelyek mind az időjárásnak, mind a fokozott közterületi használatnak hosszútávon jól ellenállnak.

A támlás padok, székek elhelyezésénél irányítani tudjuk a használó előtt feltároló látványt. Célszerű ezeket a tér szélére helyezni, úgy, hogy a hátdal felől védve legyen a használó épülettel vagy növényfállal, ez ugyanis növeli a használó biztonságérzetét. Az emberek tudat alatt is szívesebben választják majd az ilyen padokat pihenésre. A támla nélküli padok szabadabb használatot tesznek lehetővé, mindkét irányban biztosított a kilátás. Ezeket ezért elhelyezhetjük a terek belsőbb részébe is.

Mivel hulladékgyűjtőket szinte mindenhol kell telepítenünk közterületeinken, ezért erősen befolyásolják az utcaképet. Célszerű semleges megjelenésű, egyszerű tárolókat választani, amelyek jól illeszkednek többféle épületstílushoz vagy burkolattípushoz.

Az utcabútorok anyagát tekintve a legelterjedtebb a fa és a fém, de egyre gyakoribbak a betonból, műkőből vagy újrahasznosított műanyagból készült bútorok. Színezésben törekedjünk a természetközeli, natúr színek használatára. A fa festés nélkül, eredeti színével egyszerűséget, természetességet sugároz. Manapság olyan sokféle megjelenésű utcabútor létezik, hogy bármilyen környezethez találunk megfelelőt.

Ildare Bt.

Acél Kft.

Gyula Manka

Acél Kft.

Steven Derk

Acél Kft.

JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK (AJTÓK, ABLAKOK, TORNÁCOK, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK, HOMLOKZATKÉPZÉS), KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK KIALAKÍTÁSA

6

A település rendezett közterületeivel, temető kertjével, fásított utcáival, virágos előkertjeivel, többnyire mértéktartó épületeivel, kiváló példát mutat az élhető, szerethető település kialakítására.

A bemutatott példákban szereplő épületek anyaghasználatukkal, megjelenésükkel, homlokzati színeikkel a helyi jellegzetességeknek megfelelő kialakításúak. Ezek jelenthetnek követendő utat, de egyéb megoldások is előremutatóak lehetnek.

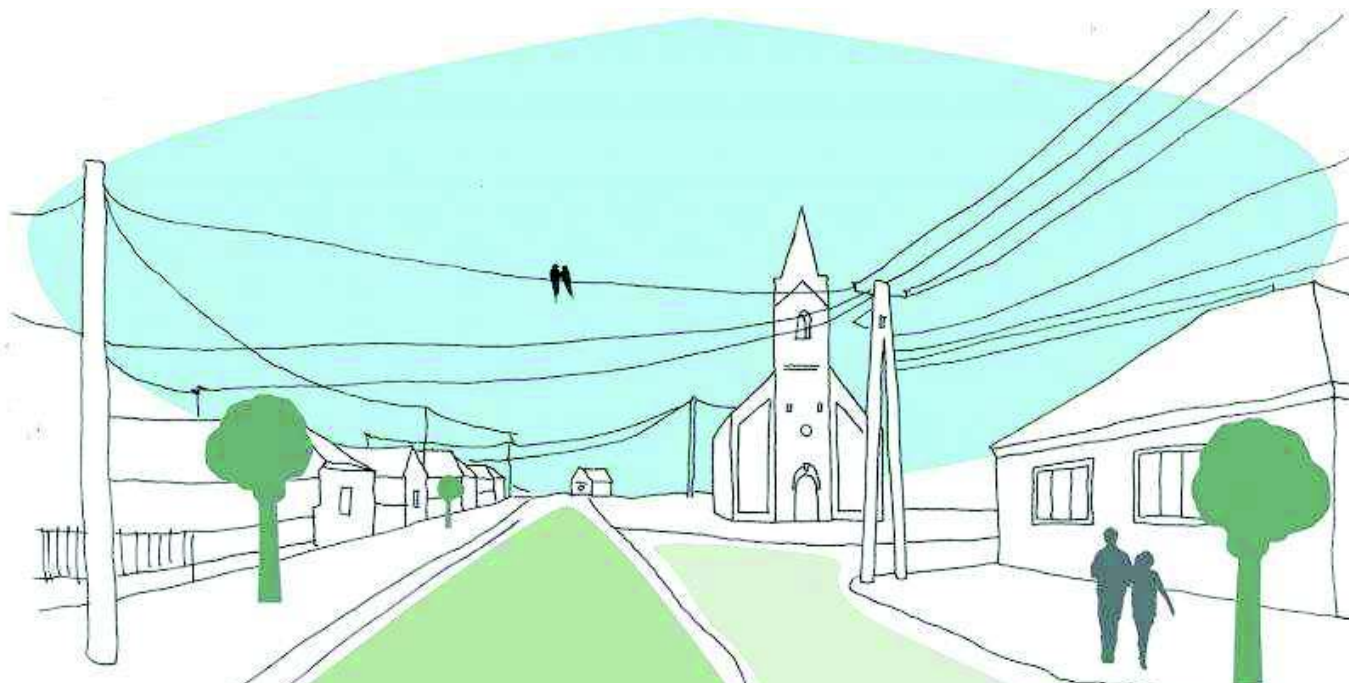
JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

7

A településképet a hirdető táblák, reklámfelületek, cégérek jelentősen meghatározzák. Fontos, hogy ezek a visszafogott hangulatú településképhez illő módon kerüljenek elhelyezésre. Ajánlott az utca fronti homlokzatra erősített ábrás-feliratos cégérek, az utcai kerítésre vagy kapukra elhelyezett feliratok megjelenése. A település csendes volta miatt – konkurencia hiányában – az eltúlzott méretű reklámfelületek megjelenése kerülendő. Nem ajánlottak a fény- és neonreklámok. Közterületen „embermagasságnál” nem nagyobb táblák elhelyezése adhat lehetőséget a jelenlegi településkép megóvására.

Antennák (parabola antennák), egyéb gépészeti berendezések utcai homlokzaton, utca felé néző tetősíkon történő elhelyezését lehetőleg kerülni kell. Napelemeket védett épület tetősíkján ne helyezzünk el, egyéb épületeken – igényes megjelenítés esetén – korlátozást nem teszünk.

A településen beton és fa oszlopsorok segítségével oldották meg a közvilágítást és az áramszolgáltatást, ez településképi szempontból nem előnyös. Hosszabb távon lehet cél ezeknek az oszlopoknak a földkábeles kiváltása, a közterületi világítás barátságosabb módon történő kiépítése. Ezzel a településkép pozitív irányban változtatható lenne.

A kiadványhoz készítőik jellemzően saját foto-dokumentációt használtak fel, nem saját fotók forrása a fotón jelölve van.

Felhasznált források:

www.tapsony.hu

<http://vadasztarsasag-tapsony.hu/>

http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_2771

MEGRENDELŐ:

Tapsony Község Önkormányzata,
Fábos István, polgármester

TELEPÜLÉSI FŐÉPÍTÉSZ:

Gyivicsán Zoltán

KÉSZÍTETTE:

VIRÁNYI ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.
7400 Kaposvár, Losonc utca 1.

Munkatársak:

Auer Jolán (tájépítészet)

Pisák Brigitta (tájépítészet)

Kiss Csaba Ede (építészet)

